

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze projednal ve veřejném zasedání konaném dne 13. prosince 2016 v Praze, v senátě složeném z předsedy Mgr. Jana Kareše a soudců JUDr. Jaroslava Cihláře a JUDr. Jany Lemfeldové, **odvolání obžalovaného A. G.**, nar. xxx, proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 1 ze dne 15.9.2016, sp.zn. 9T 52/2016, a rozhodl takto:

Podle § 258 odst. 1 písm. e), odst. 2 trestního řádu se napadený **rozsudek zrušuje toliko ve výroku o trestu** a podle § 259 odst. 3 trestního řádu – při nezměněném výroku o vině a výroku o náhradě škody – se znovu rozhoduje tak, že podle § 46 odst. 1 trestního zákoníku se **upouští od potrestání**.

O d ů v o d n ě n í

I.

Dne 15.9.2016 rozhodl Obvodní soud pro Prahu 1, na podkladě obžaloby Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 1 podané dne 14.6.2016, v hlavním líčení napadeným **rozsudkem** tak, že obžalovaný A. G. spáchal přečin nebezpečného vyhrožování podle §353 odst. 1 trestního zákoníku (TrZ), a to tím, že dne 08.08.2015 v době kolem 17:30 hod. v Praze Xxx, Xxx, ve třetím nadzemním podlaží, v pronajatém bytě č. xxx, během vzájemné slovní rozepře, kdy mu měla poškozená R. A., nar. xxx, sdělit, že ho u sebe dále již nechce, aby se odstěhoval, a že svého syna A., nar. xxx, může jako jeho otec vidat jednou za 14 dní vždy o

víkendu, uchopil poškozenou za předloktí obou rukou, čímž jí na obou předloktích způsobil podlitiny, a přitom na ni zakřičel, že ji vyhodí z okna, které bylo v té době otevřené a v jehož blízkosti ve vzdálenosti asi dva metry stáli, vzápětí poškozenou pustil a ta ze strachu před ním opustila byt i se svými dvěma nezletilými dětmi a šla učinit oznámení na policii.

Obžalovaný byl napadeným rozsudkem za výše uvedený čin odsouzen podle § 353 odst. 1 TrZ k trestu odnětí svobody v trvání pěti měsíců, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 TrZ podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání tří let.

V adhezním řízení bylo rozhodnuto podle § 229 odst. 1 tr.řádu tak, že poškozená R. A. se odkazuje se svým nárokem na náhradu škody (ve vyhotovení rozsudku chybně uvedeno se zbytkem svého nároku) na řízení ve věcech občanskoprávních.

II.

Dne 15.9.2016 podal bezprostředně po vyhlášení rozsudku do protokolu o hlavním líčení **obžalovaný odvolání** proti výroku o vině i trestu. V obsáhlém písemném i ústním odůvodnění odvolání prostřednictvím obhájkyň podal námitky proti postupům nalézacího soudu v dokazování; dále proti dle odvolatele neobjektivnímu a selektivnímu hodnocení důkazní situace; zejména pak proti nesprávnému trestněprávnímu posouzení efemérního skutku, ohledně kterého – též vzhledem k jeho k vztahovému pozadí mezi obžalovaným a poškozenou, jakož i vzhledem k řadě okolností činu, které byly soudem pominuty – měla být dle odvolatele aplikována zásada subsidiarity trestní represe dle § 12 odst. 2 tr.řádu, neboť nejde o trestný čin, ale nanejvýš o přestupek proti občanskému soužití.

Strana obhajoby vytkla, že obvodní soud nepostupoval správně, jestliže odmítl důkazy, které mohly důkladněji osvětlit pozadí případu a zejména také otázku hodnověrnosti poškozené a věrohodnosti její svědecké výpovědi. Protože otázka věrohodnosti všech jejích tvrzení byla pro posouzení případu zvláště důležitá, měl soud v hlavním líčení předvolat znalce, kteří posuzovali psychický profil svědkyně, aby vysvětlili, v čem spočívá její údajná věrohodnost. O řadě jejích tvrzení přitom nutně musely vzniknout pochybnosti vzhledem k řadě změn a rozporů v jejích výpovědích. Přinejmenším dílčí pochybnosti o věrohodnosti svědkyně nepochybně vznikly i na straně samotného obvodního soudu, jak je zřejmé i z toho, že vyhodnotil jako nepravdivé původní rozhodné tvrzení svědkyně, že a jak ji měl obžalovaný nazdvihnout ze země, což uvedeným způsobem nebylo vůbec možné, jak strana obhajoby prokázala. Za této situace měl soud – koneckonců i se zřetelem k pravidlu důkazního práva *in dubio pro reo* – ohledně důležitých skutkových okolností, podávaných obžalovaným a svědkyní rozporně, přijmout vždy verzi obžalovaného a nikoli verzi svědkyně. K hlubšímu a důkladnějšímu osvětlení v daném případě relevantního pozadí případu, jehož stranami jsou znesváření partneři, resp. k objasnění předchozího i následného vztahu poškozené k obžalovanému, k jejímu osobnostnímu profilu, jakož i k jejímu zjevně mimořádnému emočnímu zaujetí proti obžalovanému a k pohnutce jej účelově kriminalizovat, předložila strana obhajoby soudu další listinné důkazy k provedení a navrhla také provedení důkazu opatrovnickým spisem, to však bylo soudem nesprávně pro nadbytečnost zamítnuto.

Způsob hodnocení důkazní situace obvodním soudem postrádal náležitou objektivitu a nestrannost. Některé dílčí skutkové okolnosti děje byly dovozeny v extrémním nesouladu s obsahem provedených důkazů a s náležitým způsobem jejich hodnocení již samostatně jako takových, ale zvláště pak ve vzájemných souvislostech a v souhrnu důkazní situace. Z dokazování vyplynulo, že mezi obžalovaným a poškozenou byl dlouhodobý vztah, který se

začal rozpadat. Situaci nedokázali řešit a mezi partnery docházelo ke konfliktům, také v souvislosti s rodičovskými vztahy k dětem, což není v průběhu opatrovnických řízení (sporech mezi rodiči ohledně jejich povinností a právech vůči dětem) neobvyklé. Takové spory však nespĺňují atributy trestné činnosti. Z odůvodnění rozsudku, které nerespektuje zákonná vodítka § 125 odst. 1 tr.řádu, není zřejmé, jakými úvahami se soud řídil při hodnocení provedených důkazů. Pokud mezi jednotlivými důkazy existují rozpory, je povinností soudu zhodnotit věrohodnost a pravdivost každého z nich jednotlivě a poté v souhrnu s ostatními důkazy, což nesmí být činěno v obecné rovině, ale vždy ve vztahu ke každé sporné, přitom pro posouzení věci relevantní dílčí skutkové okolnosti. Jestliže nelze jednoznačně na tomto základě určit, která z obou mezi stranami sporných variant skutkového stavu odpovídá skutečnosti, je třeba při zachování zásady *in dubio pro reo* zvolit variantu pro obžalovaného nejprůzřivější. Pokud jde o znalecký posudek (v daném případě k psychice poškozené), soud jím není vázán: i tento důkaz je součástí důkazní situace podléhající komplexnímu soudcovskému hodnocení, proto musí být jeho závěry kriticky prověřeny, zda či jak korespondují s obsahem dalších důkazů. Zejména tam, kde znalecký posudek vybočuje z oblasti obecných ryze odborných poznatků a názorů a dotýká se již oblasti hodnocení věrohodnosti určitého svědeckého tvrzení k věci, tedy již přechází do oblasti posuzování konkrétních skutkových okolností daného případu, třeba znalecký důkaz hodnotit velmi zdrženlivě, pokud ne přímo odmítnout, neboť tímto svým zaměřením již překračuje hranice, jež jsou znaleckému důkazu vymezeny.

Zvláště důrazně a podrobně pak strana obhajoby – s poukazy na k věci se vztahující ustanovení trestního zákoníku a jejich judikované výklady – vytýkala nesprávné posouzení případu z trestněprávních hledisek, zejména neuplatnění materiálního korektivu v podobě zásady subsidiarity trestní represe (*ultima ratio*) ve smyslu § 12 odst. 2 TrZ, který rozhodně měl být na daný případ aplikován. Obvodní soud zcela odhlédl od vztahového pozadí daného případu, zejména pak i od toho, že k udání inkriminovaného incidentu policii poškozenou došlo za situace, kdy usilovala – kromě jiného pak právě i kriminalizací svého partnera – jednak o to, aby docílila okamžitého bezpodmínečného odchodu obžalovaného od rodiny, zejména pak také o to, aby trestním stíháním a odsouzením obžalovaného dosáhla veškerých výhod v opatrovnickém sporu, zvláště aby mu znemožnila jeho přirozenou snahu na pokračování styků s vlastním synem, kterého má rád. O této motivaci poškozené pak svědčí i některé důkazy k pozadí partnerského sporu a k jeho pokračování po incidentu, k vystupování poškozené v rámci svědecké výpovědi před soudem, zejména pak ke zcela zřejmému působení poškozené na syna A., aby svého otce zavrhl a ten se s ním nemohl stýkat.

Obžalovaný nechce zlehčovat své jednání, spočívající v tom, že se v rámci rodinného konfliktu v reakci na nepřátelské jednání partnerky neudržel, uchopil ji za předloktí a pronesl inkriminovaná slova. Opakovaně nad tímto svým afektivním jednáním vyslovil svou lítost, brání se však tomu, aby byla nebezpečnost tohoto kratičkého situačního excesu v partnerském sporu zveličována a aby byl kriminalizován se všemi neblahými důsledky, které to pro něj může znamenat, zvláště v jeho vztahu se synem, kterého má velice rád a má o něj zájem, chce mu být nadále funkčním otcem. Navzdory tomu poškozená unfair způsoby usiluje tuto otcovsko-synovskou vazbu zmařit, trvale dehonestuje obžalovaného jako otce v očích dítěte a namísto aby jejich styky podporovala a chlapce k nim pozitivně připravovala, chce je popouzením syna proti otci a jeho odtržením od otce natrvalo zmařit, k čemuž je jí právě i kriminalizace obžalovaného vhodným prostředkem.

Je na místě, aby odvolací soud z podnětu odvolacích námitek napadený rozsudek zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí, případně aby

odvolací soud po zrušení rozsudku sám rozhodl o zproštění obžaloby, případně o postoupení věci k přestupkovému řízení.

Státní zástupce ve veřejném zasedání v polemice s odvolacími námitkami zhodnotil napadený rozsudek jako co do skutkových i právních závěrů správný. Poukázal na to, že již v přípravném řízení státní zástupkyně proti nesprávně bagatelizujícímu názoru policejního orgánu a obhajoby přesvědčivě prosadila názor o významné společenské škodlivosti inkriminovaného jednání, které tak nejen formálně, ale i „materiálně“ naplňuje pojem přečinu, nikoli pouhého přestupku. S tím lze kromě jiného i z důvodu potenciální nebezpečnosti agresivních výstupů daného typu souhlasit, tím spíše, že by to nebyl první případ, kdy muž, který při své fyzické převaze takovým způsobem a v takové intenzitě zaútočil proti své partnerce, své nebezpečné hrozby dříve či později splnil. Státní zástupce navrhl, aby odvolání obžalovaného bylo jako nedůvodné městským soudem zamítnuto.

Poškozená ve veřejném zasedání prostřednictvím svého zmocněnce uvedla, že rozsudek co do jeho výroku o vině a trestu považuje v souladu s názorem státního zástupce za správný a odpovídající zákonu. Argumentaci odvolání považuje za nepravdivou a neadekvátní zákonu, proto navrhuje, aby odvolání obžalovaného bylo jako nedůvodné zamítnuto.

III.

Dne 3.11.2016 byla věc s včas podaným odvoláním obžalovaného předložena městskému soudu. **Městský soud v Praze** jako soud odvolací z podnětu podaného odvolání ve smyslu § 254 tr.řádu přezkoumal zákonnost a odůvodněnost rozsudku, jakož i správnost postupu řízení, které předcházelo, načež **dospěl k následujícím zjištěním a závěrům.**

Pokud jde o **procesní stránku** věci, odvolací soud nezjistil podstatné vady, tedy takové vady řízení, které by opodstatnily zrušení rozsudku ve smyslu § 258 odst. 1 písm. a) tr.řádu a vrácení věci k novému projednání. Ustanovení zákona, jimiž se má zabezpečit objasnění věci nebo právo obhajoby nebyla v řízení podstatně porušena, dokazování bylo provedeno v úplnosti ve smyslu § 2 odst. 5 tr.řádu.

Především lze v obecné rovině vyslovit souhlas s názorem vyjádřeným v odvolání, že pokud jde v inkriminovaném jednání o rodinnou či partnerskou rozmíšku, tím spíše jestliže k dost možno reaktivnímu, afektivnímu útoku došlo v krizové situaci rozvodu či rozchodu partnerů žijících předtím řadu let v rodinném soužití spolu s dětmi, ohledně nichž se následně vede opatrovnický spor, pak vskutku není ani zdaleka od věci ve smyslu § 89 odst. 1 písm. c), d), f) tr.řádu objasňovat profil a poměry každého z obou aktérů, jakož i předchozí a následnou historii jejich vztahu a vzájemného chování. K objasnění nikoli nerelevantních poměrů mohou vedle opatrovnického spisu zajisté dobře posloužit i různé materiály listinné povahy předkládané soudu oběma stranami, jak k tomu v daném případě před ukončením dokazování došlo. Proto by ve specifických případech daného typu zásadně neměly být odmítány, zvláště ne jsou-li bezprostředně k dispozici, jejich provedení v rámci dokazování nečiní obtíže a nevyžaduje odročení. V rozsudku na straně šesté je k zamítnutí návrhů stran vysvětleno, že navrhované důkazy, předkládané zmocněncem poškozené a obhájkyní, „přímo nesouvisí s projednávanou věcí“; bylo však vhodné je přijmout a provést, protože listiny, jejichž obsah i důvody jejich důkazní relevance strany uvedly, mohly ještě plastičtěji nasvítit okolnostní a vztahové pozadí, podstatné pro určení když ne *danosti*, tak přinejmenším *míry* trestní viny (míry závažnosti jednání se zřetelem na poměry a okolnosti), od čehož se pak přímo odvíjí významná otázka míry trestu. Stranami předkládané listinné důkazy – nejde-li zcela zřejmě o

návrhy mimoběžné či obstrukční povahy – je ostatně na místě přijmout a provést i v zájmu eliminace jejich pocitu, že nalézací soud se o okolnosti a pozadí skutkového jádra nezajímá, že soud programově odhlédá od jakýchkoli faktorů, jež by rozhodování mohly učinit komplikovanějším, že se soud brání náležitě komplexnímu pohledu na případ v jeho jedinečných okolnostech a vztazích. Přes výše uvedenou obecnou výtku nicméně odvolací soud zamítnutí důkazních návrhů nehodnotí jako podstatnou vadu řízení, neboť soud tak učinil za situace, kdy již řadu informací o okolnostech a o partnerských i rodičovských poměrech obou aktérů měl k dispozici z výpovědi slyšených osob i z dalších důkazů fixovaných ve spise. Pokud pak jde o odmítnutí expertizy opatřené stranou obhajoby, vztahující se ke sporu o to, zda obžalovaný poškozenou v rámci výhrůžky vyhození z okna nazdvihl ze země či nikoli, odvolací soud ji nepovažuje za vadu řízení co do rozsahu dokazování, neboť soud zcela jasně a zřetelně vzal za pravdivý údaj obžalovaného, že poškozenou ze země nenazdvihl.

Odvolací soud dále přijal jako relevantní odvolací námitku, že znalcům zkoumajícím duševní stav nepřísluší hodnotit *specifickou* věrohodnost konkrétního tvrzení zkoumané osoby; pokud je taková otázka v zadání posudku (jako tomu bylo v daném případě), je zadání v tomto punktu chybné. Znalecký závěr, že *obecná* věrohodnost nějaké osoby není narušena nějakou duševní poruchou či abnormalitou, zajisté neznamená, že by nemohlo v rámci její procesní výpovědi dojít k nepravdivému či neobjektivnímu sdělení, ať již úmyslně či bezděčně, neboť bohaté lidské i soudcovské zkušenosti s lidským rodem vypovídají o tom, že v podstatě každá zcela normální a obecně věrohodná osoba může být z různých důvodů nositelem nepravdivého, zkresleného či mylného údaje, ať již „svou pravdu“ sděluje v rámci procesní výpovědi v trestním řízení či nikoli. Důvodně tedy strana obhajoby brojila proti tomu, že v odůvodnění rozsudku soud svou víru v pravdivost *specifických, konkrétních* sdělení svědkyně výslovně a v bezmála rozhodující míře opírá o znalecký posudek k její věrohodnosti; takového způsobu hodnocení by se měl soud vždy vyvarovat, neboť otázka věrohodnosti nějakého konkrétního tvrzení vyslychaných osob je úkolem pro komplexní soudcovskou úvahu, není věcí znaleckého posouzení. V daném případě se však s ohledem na výsledek hodnocení v podobě nalezeného skutkového stavu ve světle dalších důkazů nejeví, že by „přecenění“ významu znaleckého posudku vedlo k nepřijatelnému či pochybnému výsledku co do skutkových nálezů obvodního soudu. Odvolací soud tedy nemá důvod zacházet dále než k této výtce, směřující – z podnětu relevantní odvolací námitky – proti neadekvátnímu zdůvodnění přijetí výpovědi poškozené jako podstatně pravdivé tím, že to řekli znalci.

Pokud jde o **oblast skutkových závěrů**, odvolací soud může konstatovat, že co do *skutkového jádra* obvodní soud obraz konfliktního děje mezi obžalovaným a poškozenou **v tzv. skutkové větě výroku rozsudku** rekonstruoval podstatně správně, v čemž ostatně neměl obtížnou úlohu, neboť výpovědi obžalovaného a poškozené se co do podoby vlastního trestného útoku, který se odehrál v řádu jednotek vteřin, nakonec prakticky shodovaly. Obvodní soud oproti obžalobě skutkový stav dílčím způsobem pozměnil, když z důkazů správně na základě logické úvahy dospěl k závěru, že se neprokázala či přesněji řečeno byla vyvrácena skutková okolnost uvedená v obžalobě, podle níž obžalovaný poškozenou „nazvedl do vzduchu“. K popisu skutkového jádra děje ve skutkové větě však má odvolací soud dílčí výhradu proti formulaci, podle níž poškozená obžalovanému „*měla sdělit (...)*, že ho u sebe dále již nechce, aby se odstěhoval a že svého syna A. může jako jeho otec vídat jen jednou za 14 dní vždy o víkend“. V intencích napadeného rozsudku odvolací soud upřesňuje, že poškozená nikoli „*měla sdělit*“, ale – jak vyplývá z v tomto si významněji neprotiřečících výpovědí obou aktérů – slova uvedeného obsahu obžalovanému *sdělila*, což v něm spolu

s dalšími aktuálními výtkami a výčitkami poškozené na jeho adresu nabudilo afekt, který vedl k inkriminovanému brachiálnímu a současně i verbálnímu útoku proti tehdejší partnerce. Tolik ke skutkovým závěrům, jimiž se v skutku zcela vyčerpává jednání obžalovaného jakožto trestné dle zákona. Jinak řečeno, v tomto momentu a v ničem jiném je shledávána trestnost jednání, žádný další, ať již předchozí či následující dílčí akt jednání obžalovaného, odehravšího se v rámci jinak „běžné“ nekriminálního partnerského konfliktu, skutek v jeho trestnosti již nedotváří. Odvolací soud neshledal důvody k pochybnostem o správnosti uvedených skutkových závěrů o tomto pachatelství obžalovaného, neboť jsou dostatečně jasné, založené na v hlavním líčení provedených důkazech a jejich logickém hodnocení tzv. volnou soudcovskou úvahou ve smyslu § 2 odst. 6 tr.řádu. Odvolací soud tak neshledal důvod ke zrušení rozsudku ve smyslu § 258 odst. 1 písm. b), či c) tr.řádu. Touto konstatací městský soud zároveň odmítá jako nedůvodné odvolání obžalovaného, pokud se v něm soudu prvního stupně vytyká vadné hodnocení provedených důkazů a v důsledku toho podstatná nesprávnost skutkových závěrů.

Pokud jde o **trestněprávní kvalifikaci** skutku, prokázaná skutková zjištění nutno nazírat ve světle zejména následujících ustanovení trestního zákoníku:

§ 353

Nebezpečné vyhrožování

(1) Kdo jinému vyhrožuje usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou takovým způsobem, že to může vzbudit důvodnou obavu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.

Zavinění

§ 15

Úmysl

(1) Trestný čin je spáchán úmyslně, jestliže pachatel a) chtěl způsobem uvedeným v trestním zákoně porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem, nebo b) věděl, že svým jednáním může takové porušení nebo ohrožení způsobit, a pro případ, že je způsobí, byl s tím srozuměn. (2) Srozuměním se rozumí i smíření pachatele s tím, že způsobem uvedeným v trestním zákoně může porušit nebo ohrozit zájem chráněný takovým zákonem.

§ 12

Zásada subsidiarity trestní represe

(2) Trestní odpovědnost pachatele a trestněprávní důsledky s ní spojené lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu.

Odvolací soud především konstatuje, že inkriminované jednání – formálně vzato – naplňuje všechny znaky skutkové podstaty uvedeného přečinu. V tom lze podpůrně (není-li níže uvedeno jinak) odkázat na příslušnou pasáž napadeného rozsudku na straně deváté, v níž se prokázané jednání obžalovaného pod zákonné pojmy dané skutkové podstaty podřazují. Ostatně ani strana obhajoby neuvedla konkrétní námitky proti *formálnímu* podřazení podoby útočného napadení poškozené obžalovaným pod danou skutkovou podstatu. Dílčí nesprávnost hmotně-právního náhledu na případ městský soud spatřuje pouze v závěru, že pachatel jednal zaviněně „nejméně ve formě nepřímého úmyslu“ (ve smyslu výše citovaného § 15 odst. 1 písm. b/ odst. 2 TrZ). Tento závěr, který nelze vykládat jinak, než že na vyslovení zavinění ve formě přímého úmyslu soud rezignoval, je zjevně nesprávný, ostatně je i hrubě nekonzistentní s vzápětí učiněným a podstatně správným poukazem na skutkovou okolnost vztahující se k tzv. subjektivní stránce, že obžalovaný „svou pohružkou chtěl poškozenou vystrašit a šokovat tak, aby tato přestala žádat, aby se z místa společného obydlí odstěhoval“. Je zřejmé, že pachatel zaútočil na poškozenou jednak proto, že již déle její požadavky a výčitky

nedokázal v relativním klidu (vnějším, když ne vnitřním) snést, zároveň však byl také z logiky věci veden neméně silným záměrem (úmyslem) učinit svým aktuálním násilím ve spojení s výslovnou hrozbou násilí ještě většího a nebezpečnějšího, lamentování své partnerky přítrž, vyvolat v ní velký strach a bázeň, tak aby od svých požadavků a výčitek vůči němu okamžitě upustila. Obsah intencí pachatele (úmyslné zavinění) zde nutno vztahovat ke skutkovému stavu věci, nelze jej směřovat či zaměřovat s otázkou jeho „právního vědomí“, s otázkou jeho vůle či nevěle jednat trestně ve smyslu trestního zákoníku.

Odvolací námitka, vytýkající rozsudku nedostatek posouzení afektivního útoku obžalovaného na jeho tehdejší partnerku z hlediska zásady subsidiarity trestní represe dle § 12 odst. 2 TrZ, však jako taková nepostrádá relevanci v tom smyslu, že již soud prvního stupně měl z hlediska zásady subsidiarity případ nazírat a pečlivěji v odůvodnění pojednat, proč zásadu § 12 odst. 2 TrZ nebylo lze aplikovat. Formálním náhledem na holé skutkové jádro by posouzení skutkového děje daného typu v skutku končit nemělo. Třeba mít zvláště na zřeteli, že nebezpečné vyhrožování (obdobně jako např. výtržnictví či vydírání) patří mezi trestné činy charakterizované relativně pružnou skutkovou podstatou, tedy při posuzování případů emocionálních excesů či situačních rozezlených reakcí na konkrétně existující podněty, pachatelem palčivě či úkorně pociťované, je na místě objasňovat ve smyslu § 89 odst. 1 tr.řádu a posuzovat z hlediska § 12 odst. 2 TrZ konkrétní intenzitu daného jednání, jeho trvání, okolnosti, příčiny, které k výhrůžnému jednání pachatele vedly. Z hlediska subjektivní stránky pak třeba objasňovat motivaci pachatele, intenzitu a zaměření úmyslu atd. Trestní soudy zajisté pracují s vědomím, že ne každé jednání, které lze formálně podřadit pod skutkovou podstatu trestného činu, musí být nutně kriminalizováno. V zákoně je v § 12 odst. 2 TrZ zakotvena zásada subsidiarity trestní represe (*ultima ratio*), k čemuž třeba říci, že nebyť tohoto v podstatě materiálního korektivu jinak formální koncepce trestního zákoníku, mohly by zbytněle formalistické a selektivní (ve smyslu selekce pro právní posouzení relevantních okolností a kontextů) aplikace zákona vést k nespravedlivé, leckdy až k absurdní kriminalizaci např. právě partnerských a rodinných konfliktů. Zároveň ovšem musí mít soudce na zřeteli i nebezpečí příliš volné a tím nepřipustně arbitrární aplikace zásady subsidiarity trestní represe k dekriminalizaci jednání, která si odsouzení podle trestního práva ve veřejném zájmu zaslouhují. Pod takový veřejný zájem třeba zahrnout i zájem na ochraně slabších, nebezpečnými výhrůžkami vystrašovaných obětí, jakož i veřejný zájem na tom, aby bylo dáno v zájmu individuální i generální prevence jasně najevo, že závažnější a nebezpečnější případy výhrůžných výpadů proti druhé osobě, byť se tak stane v rámci rodinných sporů, neujdou odsouzení v trestním procesu.

Nedostatečnost uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu jakožto přestupku ve smyslu § 12 odst. 2 TrZ, čehož se strana obhajoby vůči nalézacímu vehementně domáhala, je v rozsudku na straně deváté explicitně zdůvodněn jen tak, že by to nebylo „v daném případě dostatečně efektivní, neboť obžalovaný se v době spáchání žalovaného skutku nacházel ve zkušební době podmíněného odsouzení (...), kdy byl povinen se chovat řádně...“. Takovéto zdůvodnění nepoužití zásady subsidiarity logicky implikuje, že pokud by obžalovaný daným způsobem nejednal ve zkušební době podmíněného odsouzení, jeho akt fyzického a verbálního násilí vůči partnerce by bylo na místě v trestním procesu neodsoudit, ale zprostit jej obžaloby či nanejvýš postoupit věc k přestupkovému řízení. S tímto odůvodněním se odvolací soud neztotožňuje: protože v jednání, za které byl obžalovanému uložen frýdecko-místeckým soudem v minulosti podmíněný trest, šlo o něco *naprosto jiného* – tehdy šlo zcela zřejmě o neafektivní, nenásilné jednání zcela jiného druhu, o majetkový delikt spáchaný zřejmě na pozadí jinak zcela reálné podnikatelské činnosti obžalovaného –, tak by tato okolnost probíhající zkušební doby neměla být podstatným či dokonce rozhodným

faktorem při zvažování, zda inkriminovaný útok na ženu v rámci partnerského konfliktu vykazuje takovou míru společenské škodlivosti, aby to ve veřejném zájmu opodstatnilo vyslovení viny v trestním procesu. Obdobně, jen takříkajíc v opačném gardu, lze ke vztahu obou deliktů pro názornost na okraj poznamenat, že s přihlédnutím k zásadě subsidiarity (kterou je aplikace trestního zákoníku prodchnuta i v oblasti sankcí, jak k tomu výslovně § 38 odst. 2 TrZ) by každý rozumný soudce, který není jen tupým formalistickým sluhou litery zákona, ale řídí se při rozhodováním též jeho duchem, sotva mohl rozhodnout o přeměně relativně delšího podmíněného trestu za předchozí majetkový či hospodářský delikt na nepodmíněný trest odnětí svobody z důvodu, že se odsouzený ve zkušební době v rámci palčivého domácího sporu dopustil bagatelního afektivního trestného výpadu vůči partnerce bez zraňujících účinků, za který mu – navzdory obecné recidivě a spáchání činu ve zkušební době – byl uložen toliko mírný výchovný trest alternativní či podmíněný.

Důvodem, proč daný konflikt, odehravší se v soukromí společné domácnosti, není na místě bagatelizovat jako přestupek, ale je nutno jej – koneckonců právě i v zájmu individuální a generální prevence, v zájmu veřejném – *označit za přečin podle norem trestního práva*, je jeho konkrétní podoba a intenzita, jak ve verbální tak i fyzické rovině a zejména pak v sepětí obého, se zřetelem i k tomu, že k násilnému excesu došlo před dětmi. Třeba mít na mysli nejen aktuální dopady na napadenou, výrazně fyzicky slabší ženu v podobě její bolesti, strachu a pocitů ponížení, ale také vysokou potenciální nebezpečnost jednání takového typu a intenzity, jak na to případně upozornil ve veřejném zasedání státní zástupce. Je totiž obecně známo, a odpovídá to též poznatkům kriminologie a soudcovské praxe, že pokud některý z účastníků partnerského konfliktu popustí uzdu svému puzení k výbuchu zloby v podobě verbální výhrůžky usmrcením či těžkou újmou, nota bene když takovou výhrůžku provází důraznou fyzickou akcí ve směru k v té chvíli nenáviděné partnerce, pak jde vskutku o velmi křehkou a nebezpečnou situaci, která může zcela reálně – zejména při nabuzení útočnicka odporem či výsměchem či jiným obdobným projevem napadené oběti, což nelze nikdy vyloučit – skončit tragickými, nenapravitelnými následky na zdraví či životě oběti, třebaže to pachatel původně způsobil nezamýšlel, vzápětí se toho sám zhrozil a navždy litoval. K tomu bohužel v rodinném soužití v důsledku fungování atavistických psychických mechanismů čas od času skutečně dochází. Nutnost označení inkriminovaného aktu jako trestného činu a nikoli jen jako správního přestupku tedy vychází v daném případě z *konkrétní podoby a intenzity výhrůžného a násilného útoku* obžalovaného. Pachatel v maximální zlosti uchopil poškozenou za předloktí paží, jimiž se reaktivně ve strachu chránila proti jeho zjevnému rozezlení projevivšímu se jasnými známkami neovladatelné zlosti a zášti vůči ní, což bylo zřetelné i z dramatického výrazu obličeje útočnicka (zrudnutí, vytřeštěných očí atd. apod.), z maximální hlasitosti jeho slov v podstatě vyhrožujících smrtí, ze síly jeho násilného úchopu a stisku, jak se následně zobrazily modřinami na předloktích poškozené. Jednání bylo svou podobou a intenzitou daleko za tím, co lze označit za pouhé nepřiliš vážně míněné gesto, za jen symbolickou výhrůžku, při níž je oběma stranám zřejmé, že jde o sice nepěkný a hrubý zlostný akt, stále však se odehrávající v relativně bezpečných mezích „běžných“ domácích pŕetek, z nichž ve skutečnosti nic vážnějšího než duševní rozlady, natož pak fatálního, nehrozí.

Při tomto stanovení a zdůvodnění *existence* trestní viny spácháním přečinu nebezpečného vyhrožování je však na místě z hlediska konkrétní *míry* trestní viny a v návaznosti na to pak také zvláště z **hlediska úvah o ukládání trestu** zvažovat okolnostní a vztahové pozadí. V rámci těchto úvah odvolací soud – po seznámení se s obsahem všech důkazů v jejich autentické podobě, nikoli tedy jen v jejich zkráceném, ne-li až selektivně podaném zprostředkování v odůvodnění rozsudku – uznal, že poukazy strany obhajoby na faktory *relativně* snižující závažnost inkriminovaného aktu, jsou ve vysoké míře

opodstatněné. Existuje řada konkrétních prvků případu, které zejména ve svém souhrnu a vzájemné spojitosti konkrétní míru závažnosti či škodlivosti inkriminovaného jednání výrazně snižují, a v jejichž světle se uložení podmíněného trestu odnětí svobody, vyměřeného v trvání pěti měsíců, tedy takřka v polovině trestní sazby, jeví nepřiměřeně přísným postihem. Jde zvláště o následující polehčující okolnosti a faktory daného případu:

- a) Krátká doba útoku. Šlo vskutku jen o několikavteřinový, z časového hlediska efemérní akt výhrůžného útoku, byť i z hlediska jeho podoby, síly a intenzity velmi nebezpečného. Obžalovaný však násilného postupu i výhrůžek vzápětí zanechal a stáhl se do pasivity, aniž by přitom dále poškozenou ohrožoval či jí bránil v jejím jednání, zjevně směřujícím k okamžitému opuštění domácnosti i s oběma dětmi, což také učinila.
- b) Je zřejmé, že obžalovanému svědčí polehčující okolnosti jednání pod vlivem silného rozrušení dle § 41 písm. b/ TrZ; do jisté míry jednání pod vlivem vážné hrozby dle § 41 písm. d/ TrZ (hrozby omezení styků se synem a nátlaku na neprodlené opuštění domova a trvalého skončení rodinného soužití; jednání pod vlivem tíživých partnerských a rodinných poměrů dle § 41 písm. e/ TrZ, které přitom nezpůsobil jednostranně pouze a jen on sám.
- c) Následně obžalovaný respektoval policejní pokyny a úřední opatření, jímž byl vykázán z bytu. Současně bez významnějšího odporu v podstatě respektoval i požadavek poškozené na definitivní ukončení soužití a partnerského vztahu, aniž by ji dále obtěžoval vnucováním své přítomnosti a/nebo naléháním, aby svůj kategorický požadavek rozchodu a vyloučení z rodiny přehodnotila a upustila od něj.
- d) Obžalovaný napomáhal při objasňování své trestné činnosti tím, že podstatně pravdivě vypověděl o svém trestném útoku, přiznal jeho spáchání jak ve fyzické tak i verbální oblasti, přiznal i své v té chvíli existující a tedy zřejmě i na pohled na něm viditelné vrcholné rozezlení vůči poškozené.
- e) Důkazně podložené poznatky k osobě, poměrům, profilu obžalovaného (včetně těch, které jsou dostupné z důkazně fixované telekomunikace mezi partnery před incidentem) ani zdaleka nenasvědčují tomu, že by v něm šlo o typ domácího tyrana, o bezohledného, bytostně dominantního muže nesmlouvavě přehlíživého k potřebám ženy, o muže nezajímajícího se o život a potřeby vlastního i nevlastního dítěte, o asociála se sklony k parazitujícím, bezpracným způsobům života, který by odmítal svou přirozenou povinnost pečovat o finanční zajištění rodiny, nanejvýš i své partnerky starající se doma „na plný úvazek“ o děti a o domácnost.
- f) Obžalovaný opakovaně a dle všeho zcela upřímně v rámci trestního řízení vyslovil lítost nad svým afektivním útočným excesem vůči poškozené (41 písm. n/ TrZ).
- g) Obecně škodlivá okolnost uskutečnění útoku před oběma dětmi je na straně obžalovaného přec jen významně snižována faktem, že velmi závažný partnerský spor rodičů, jehož sledování jako takového je pro děti vždy zatěžující a dopadá nepříznivě na jejich psychiku, otevřela poškozená povážlivými kategorickými výzvami před dětmi, aby otec opustil rodinu, s perspektivou jen sporadického styku s vlastním synem. I kdyby požadavky poškozené vůči obžalovanému na opuštění domácnosti byly s ohledem na krizi a debakl partnerského soužití a pro poškozenou nepřijatelné partnerské chování obžalovaného subjektivně opodstatněné – což městský soud nemínil zpochybňovat –, neměla své vícečetné výtky a vrcholně vážné požadavky na odchod obžalovaného od rodiny otevírat před dětmi, neboť je nepsanou zásadou řádného rodičovství nezatahovat do palčivých partnerských sporů děti ani jen tím, že jsou nuceny být svědky vážných

- a zlostných rodičovských rozmíšek, nota bene je-li jejich obsahem také požadavek jednoho, aby druhý rodinu definitivně opustil bez nároku na častější styky s dětmi.
- h) V případech partnerských a/nebo rodinných konfliktů daného typu není od věci, v rámci náležitě komplexního posouzení věci, zaměřit důkazní a hodnotící pozornost také na druhou stranu konfliktu. Nejen tedy výlučně na osobu, poměry, profil či charakter obžalovaného partnera, ale aspoň do určité míry i na stranu partnera poškozeného. Listinné důkazy k předchozímu chování a jednání poškozené v partnerském vztahu, k její osobě a poměrům – například její dle všeho demonstrativní pokus o sebevraždu v obci Xxx na Xxx; obsah elektronické komunikace mezi partnery včetně písemně zaznamenaných projevů její žárlivosti a verbální hrubosti; poznatky znalců k její živé emocionalitě při vysoké inteligenci; poznatky k jejímu i jí samotnou uváděnému velmi slušnému vlastnímu pravidelnému příjmu ze zahraničí ve výši zhruba dvojnásobku zdejší průměrné měsíční mzdy – opodstatňují závěr, že v ní vskutku nikdy nešlo a nejde o typ nesamostatné, trpné, zvýšeně zranitelné oběti, odkázané na partnera, ale jde v ní o ženu schopnou energicky překonat hendikepy cizinky, zajistit dobře své standardní i nadstandardní potřeby, prosadit si proti vůli partnera svou vlastní vůli. To není bezvýznamné zjištění, neboť z něj ve světle soudní judikatury vyplývá okolnostní závěr, že pokud již předtím docházelo mezi partnery k bouřlivým svárům a konfliktům, šlo o situaci v obecné řeči nazývané vžitým pojmem „italská domácnost“, nikoli o situaci jednostranného týrání submisivní, relativně bezbranné trpící osoby ze strany dominantního domácího uzurpátora. Městský soud nemínil zlehčovat hloubku a vážnost duševního otřesu, který byl poškozené inkriminovaným útokem obžalovaného způsoben, nicméně zároveň mohl konstatovat – koneckonců i ve světle jejího fotograficky zadokumentovaného vzeření nedlouho po události, zejména pak ve světle výsledku znaleckého vyšetření jejího duševního stavu –, že poškozená se z otřesu dosti rychle a dobře zotavila bez přetrvávajících následků.
- i) Nakonec, ne však v poslední řadě, odvolací soud v rámci komplexního náhledu na věc z hlediska otázky míry viny resp. z hlediska otázky trestu, uznal jako nikoli zcela nevýznamný poukaz strany obhajoby na to, že k excesivnímu jednání byl obžalovaný nabuzen hrozbou ze strany poškozené, že se přičiní o výrazné omezení jeho styků se synem. Tomu lze věřit tím spíše, že reálnost vůle poškozené v tomto směru vyplývá z listinného důkazního materiálu o jejich postojích v tzv. opatrovnickém sporu. V této souvislosti na okraj odvolací soud poznamenává, že jednání, kterým po rozvratu vztahu mezi rodiči některý z nich (či oba) usilují dehonestovat druhého rodiče v očích dítěte, vzbudit v dítěti pohrdání či zášť proti druhému rodiči pomluvami či sděleními přehnanými a vytrženými z kontextu, které mohou vést k tzv. zavržení druhého rodiče, to je jednáním hanebným a obecně nepřijatelným především proto, že takovými praktikami dochází k poškození dítěte v jeho vývoji. Není-li druhý rodič nebezpečným psychopatem s patogenním vlivem na vývoj dítěte (což dle všeho obžalovaný rozhodně není), pak patří k samozřejmým a civilizovaným způsobům každého rodiče usilujícího o blaho a zdárný vývoj dítěte povznést se nad vlastní animozity a resentimenty a pozitivní vazby dítěte s druhým rodičem i po rodinném rozvratu podporovat či přinejmenším je alespoň zlomyslně nepoškozovat a nemařit. Lze se důvodně obávat, že v případě poškozené tyto samozřejmé standardy vyspělého, zralého, civilizovaného rodičovství naplňovány nejsou, a ve světle důkazů k těsnějším okolnostem inkriminovaného aktu lze tím méně vyloučit, že tendence

k dehonestaci obžalovaného v očích dětí zde byly i *tempore criminis* (v době činu) a byly jednou z příčin jeho spáchání.

Po zhodnocení všech faktorů významných pro ukládání trestu odvolací soud dospěl k závěru, že uložený trest odnětí svobody v trvání pěti měsíců, byť i podmíněně odložený (na relativně delší zkušební dobu) je vskutku nepřiměřeně přísný. Při zvažování otázky trestu měl městský soud – zvláště i ve světle podle všeho upřímné a zároveň opakovaně jasně vyslovené lítosti obžalovaného nad vlastním násilným excesem – na mysli ustanovení trestního zákoníku o možnosti upuštění od potrestání:

Upuštění od potrestání

§ 46

Obecné ustanovení

(1) Od potrestání pachatele, který spáchal přečin, jeho spáchání lituje a projevuje účinnou snahu po nápravě, lze upustit, jestliže vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a k dosavadnímu životu pachatele lze důvodně očekávat, že již pouhé projednání věci postačí k jeho nápravě i k ochraně společnosti. (...) (3) Upustil-li soud od potrestání, hledí se na pachatele, jako by nebyl odsouzen.

K aplikaci citovaného ustanovení trestního zákoníku odvolací soud přistoupil z výše již uvedených důvodů, spočívajících v konkrétní podobě a okolnostech daného přečinu, zvláště i s ohledem na sebekritický postoj obžalovaného k vlastnímu násilnému excesu, včetně vyslovení dle všeho upřímné lítosti nad jeho spácháním. Lze z hlediska sociability a následného chování obžalovaného po činu kvitovat i jeho zájem a snahu o to, aby zůstal v kontaktu se svým synem, ke kterému cítí silnou otcovskou náklonnost; v této souvislosti lze závěrem vyjádřit naději, že se tento jeho aktivní zájem nezvrhne v zarputilý a nenávistný „boj rodičů o dítě“, ale že na obou stranách převáží poznání, že participace na výchově dítěte obou rodičů, kteří při tom nepodvracejí roli a význam druhého rodiče, ale jsou ochotni si při plánování programu dítěte rozumně a velkoryse v dohodě vyjít vzájemně vstříc – tak jak to v civilizované lidské společnosti bez potřeby intervencí veřejných orgánů funguje u drtivé většiny slušných rodičů, jejichž soužití se zhroutilo –, je v nejlepším zájmu dítěte, má-li jeho další vývoj do dospělosti probíhat harmonicky.

P o u č e n í : Tento rozsudek není možno napadnout odvoláním, lze však proti němu podat ve lhůtě dvou měsíců od jeho doručení dovolání prostřednictvím soudu, který ve věci rozhodoval v prvním stupni (§ 265e tr. ř.). O dovolání rozhoduje Nejvyšší soud (§ 265c tr. ř.). Právo podat dovolání přísluší Nejvyššímu státnímu zástupci na návrh krajského nebo vrchního státního zástupce anebo i bez takového návrhu pro nesprávnost kteréhokoli výroku rozhodnutí soudu, a to ve prospěch i v neprospěch obviněného, a dále obviněnému pro nesprávnost výroku rozhodnutí soudu, který se ho bezprostředně dotýká (§ 265d odst. 1 tr. ř.). Obviněný tak může učinit pouze prostřednictvím obhájce (§ 265d odst. 2 tr. ř.). V dovolání musí vedle obecných náležitostí podání (§ 59 odst. 3 tr. ř.) být uvedeno, proti kterému rozhodnutí směřuje, který výrok, v jakém rozsahu i z jakých důvodů dovolatel napadá a čeho se domáhá, včetně konkrétního návrhu na rozhodnutí dovolacího soudu s odkazem na zákonné ustanovení § 265b odst. 1 písm. a) – l) nebo § 265b odst. 2 tr.ř., o které se dovolání opírá. Nejvyšší státní zástupce je povinen v dovolání uvést, zda je podává ve prospěch nebo v neprospěch obviněného. Rozsah, v němž je rozhodnutí dovoláním napadáno, a důvody dovolání lze měnit jen po dobu trvání lhůty k podání dovolání.

V Praze dne 13. prosince 2016

Mgr. Jan K a r e š , v.r.
předseda senátu